

Belastingdienst

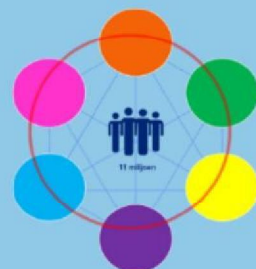
Werkinstructie Aandachtsgebied box 3, thema uitgeleend geld

Toezicht Particulieren

Versie 1.0 - Oktober 2025

Colofon

Medewerkers Toezicht Particulieren
onder regie van
Landelijke Regie Particulieren (LRP)

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding 2**
- 2 Onderdelen box 3, thema uitgeleend geld 3**
- 3 Inhoudelijke beoordeling en behandeling 4**
 - 3.1 Stap 1 tot en met 5 4
 - 3.2 Stap 6 Beoordeel het uitgeworpen formulier OWR 4
 - 3.3 Stap 7 tot en met 12 4
- 4 Uitgeleend geld in box 3 5**
- 5 Berekening werkelijk rendement 7**
 - 5.1 Direct rendement 7
 - 5.2 Indirect rendement 7
 - 5.3 Zakelijkheidsbeginsel 7
 - 5.4 Vrijgestelde vorderingen 8

1 Inleiding

Dit is de werkinstructie voor de behandeling van het Aandachtsgebied box 3, thema uitgeleend geld. Bij de werkinstructie horen de documenten:

- [Handleiding OWR \(Opgaaf werkelijk rendement\) Raadplegen vanuit ^{5.1.2i}](#)
- [Handleiding formulier OWR Uitworp \(link nog toevoegen\)](#)

Deze documenten zijn beschikbaar op de site van de [ICT gebruikersondersteuning](#) onder de K van ^{5.1.2i} en de O van OWR

Stappenstructuur werkinstructie

De 'Handleiding formulier uitworp' beschrijft de stappen die je uitvoert als je een formulier OWR behandelt en deze werkinstructie beschrijft de inhoudelijke beoordeling en behandeling van het formulier OWR met een risico in thema uitgeleend geld. Zie ook onderstaand schema:

Stap(pen)	Doel en vindplaats
Stap 1 tot en met stap 5	De stappen beschrijven het ophalen en in behandeling nemen van een formulier OWR. Gebruik hiervoor de 'Handleiding formulier uitworp' OWR.
Stap 6	Deze stap beschrijft de inhoudelijke beoordeling en de behandeling van het formulier OWR met een risico in het thema Uitgeleend geld. Gebruik hiervoor deze werkinstructie.
Stap 7 tot en met stap 12	De stappen beschrijven: <ul style="list-style-type: none">- de communicatie met de belastingplichtige/gemachtigden- het vaststellen van een aangifte Gebruik hiervoor de 'Handleiding formulier uitworp'

Coördinatie en beheer

Deze werkinstructie is geschreven aan de hand van de input van collega's die aan het betreffende werkproces werken. Het team Landelijke Regie Particulieren (LRP) coördineert de ontwikkeling van deze werkinstructie en beheert de centrale plaats waar de werkinstructies en procesplaten beschikbaar worden gesteld. Heb je suggesties, opmerkingen of tips? Neem dan contact op via de

5.1.2i

2 Onderdelen box 3, thema uitgeleend geld

In deze werkinstructie wordt ingegaan op het onderdeel uitgeleend geld in het formulier OWR. Er wordt ingegaan op verschillende aspecten die bij het bepalen van het werkelijk rendement over uitgeleend geld van belang kunnen zijn. Het thema uitgeleend geld is onderverdeeld in vijf onderdelen. Zie onderstaande tabel voor de onderdelen die hieronder vallen.

Onderdeel	Onderwerp
1	Uitgeleend geld
2	Direct rendement
3	Indirect rendement
4	Zakelijkheidsbeginsel
5	Vrijgestelde vorderingen

Onderwerp nader toegelicht

In de volgende hoofdstukken wordt per onderdeel beschreven waar het onderwerp precies om draait, met name in fiscaaltechnisch opzicht.

Inhoudelijke beoordeling en behandeling

Daarnaast is per onderwerp in hoofdstuk 3 'Inhoudelijke beoordeling en behandeling' stap 6 beschreven, waarin staat hoe je het formulier OWR inhoudelijk moet beoordelen. Uiteraard is deze beschrijving niet uitputtend. Mocht je een uitzondering in behandeling hebben, dan kan het nodig zijn om op je kantoor meer vaktechnische kennis te zoeken.

Uitzonderingen in deze werkinstructie

Neem bij waarderingsdiscussies over de waarde van vorderingen altijd contact op met je vaktechnische lijn.

3 Inhoudelijke beoordeling en behandeling

De Handleiding formulier OWR uitworp beschrijft de stappen die je uitvoert als je een formulier OWR behandelt en deze werkinstructie beschrijft de inhoudelijke beoordeling en behandeling van het formulier OWR met een risico in thema effectenbezit. Hieronder zijn de stappen toegelicht.

3.1 Stap 1 tot en met 5

Zie de Handleiding formulier OWR uitworp.

3.2 Stap 6 Beoordeel het uitgeworpen formulier OWR

Allereerst beoordeel je of het formulier OWR zich leent voor [passend contact](#) met belastingplichtige. Zoek in de [infozet](#) de toelichting op de uitworpbevestiging(en) om het aangewezen risico te beoordelen. Vergelijk de rubriek van het aandachtsgebied in het formulier met onze (systeem)informatie. Controleer ook of de informatie uit het formulier OWR aansluit bij de reeds ontvangen aangifte inkomstenbelasting van belastingplichtige die in [5.1.2f](#) is opgenomen. In het volgende hoofdstuk vind je een toelichting op de inhoudelijke beoordeling van het thema.

3.3 Stap 7 tot en met 12

Deze stappen beschrijven de communicatie met de belastingplichtige of gemachtigde en het vaststellen van een aangifte. Gebruik hiervoor de de Handleiding formulier OWR uitworp.

4 Uitgeleend geld in box 3

Ingeval van uitgeleend geld is sprake van een vordering op een derde of een familielid. Zoals bijvoorbeeld een schenking op papier (ook wel schuldigerkenning uit vrijgevigheid genoemd). Hierbij blijft de ouder het bedrag van de schenking schuldig en krijgt het kind een vordering op de ouder. Deze schenking wordt vastgelegd in een notariële akte, waarbij wordt vastgelegd dat over de schuld ten minste 6% rente is verschuldigd. Deze rente moet ook daadwerkelijk worden betaald (met het oog op de gevolgen voor de erfbelasting).

De verschuldigde rente (direct rendement) op vorderingen behoort tot het werkelijk rendement, net als waardemutaties (indirect rendement) die zich voordoen bij afwaardering of kwijtschelding.

Hierbij zal het werkelijk rendement worden gevormd door de ontvangen rente. Hetgeen hierover in de leningsovereenkomst is opgenomen is bepalend.

Voorbeelden van deze vorm van bezit zijn:

- aan een familielid of iemand anders uitgeleend geld, zoals voor de aankoop van de eigen woning van uw kind
- een schenking op papier
Bijvoorbeeld van ouder(s), waarbij het kind het geld pas kan opeisen na overlijden van de ouder(s).
- een vordering op een startende ondernemer
- crowdfunding (publieksfinanciering), een vordering op een startend bedrijf of project
- tot en met 2022: vorderingen op de fiscale partner én op minderjarig(e) kind(eren)
- een aandeel in een onverdeelde boedel met uitgeleend geld
- een aandeel in een fiscaal transparant fonds met uitgeleend geld

Directe rendement

In artikel 5.27 van de Wet inkomstenbelasting 2001 zijn de reguliere voordelen of het directe rendement uit deze bezittingen beschreven. Deze bestaan uit de ontvangen rentes. Dit is opgenomen in lid 1 onder letter a.

Een uitzondering hierop is opgenomen in lid 3 van dit artikel. Daarin is opgenomen dat van het afgesproken rente percentage wordt afgeweken indien dit niet onder zakelijke omstandigheden tot stand is gekomen.

Indirect rendement

In artikelen 5.28 t/m 5.30 van de Wet inkomstenbelasting 2001 is beschreven hoe het indirecte rendement, ook wel het rendement uit vermogensaanwas, wordt bepaald. Dit gebeurt door middel van de vermogensvergelijking. Waar bij de meeste bezittingen wordt gesproken over stortingen/aankopen en verkopen/onttrekkingen, wordt bij uitgeleend geld in de aangifte uitgegaan van de aflossingen en de nieuw uitgeleende bedragen in dat belastingjaar.

Vrijgestelde vorderingen

In artikel 5.4 en 5.4a (vanaf belastingjaar 2023) 30 van de Wet inkomstenbelasting 2001 zijn een aantal gedefiscaliseerde vorderingen opgenomen. Deze hoeven dan ook niet te worden opgegeven in het OWR-formulier. In artikel 5.4, lid 1, Wet IB 2001 worden vier situaties beschreven van vorderingen die onder de defiscalisering vallen.

Artikel 5.4a Wet IB 2001 bepaalt dat vorderingen tussen fiscaal partners en van minderjarige kinderen op hun ouders en de daarmee corresponderende schulden (vanaf 1 januari 2023) worden gedefiscaliseerd.

5 Berekening werkelijk rendement

In deze paragraaf komen diverse onderwerpen aan bod die van belang zijn voor het bepalen van het rendement.

5.1 Direct rendement

Het directe rendement uit deze bezitting bestaat uit de ontvangen rentebedragen. Hierbij wordt de rente in beginsel in aanmerking genomen in het jaar dat deze wordt ontvangen. Hierbij wordt in beginsel aangesloten bij het rentepercentage dat tussen partijen is afgesproken.

5.2 Indirect rendement

Vorderingen en schulden worden gewaardeerd op de waarde in het economisch verkeer. De marktrente kan van invloed zijn op de waarde in het economisch verkeer van vorderingen en schulden. Hierdoor kan het voorkomen dat vorderingen en schulden aan het begin en eind van het jaar van waarde verschillen.

Als de verschuldigde rente van de vordering of schuld voor een bepaalde periode vaststaat, dan kan de (markt)waarde van de vordering of de schuld fluctueren als de marktrente ten opzichte van de overeengekomen rente wijzigt. Als de marktrente stijgt, dan zal een vordering met een lage rente die langdurig vaststaat in waarde dalen.

De verwachting is dat veel mensen in de aangifte de nominale waarde gaan hanteren. Kom je tegen dat een beroep wordt gedaan op de waarderingsverschillen, raadpleeg dan altijd de vaktechnische lijn.

5.3 Zakelijkheidsbeginsel

Bij het bepalen van het werkelijk rendement moet op basis van het uitgangspunt van de wetgever gecorrigeerd worden voor onzakelijke elementen.

Bij transacties die onder onzakelijke omstandigheden tot stand zijn gekomen, moeten de reguliere voordelen worden gecorrigeerd. In dat geval wordt gekeken naar de voorwaarden die in het economisch verkeer door onafhankelijke partijen zouden zijn overeengekomen, en worden de reguliere voordelen op basis daarvan bepaald. Anders zou het bijvoorbeeld in gelieerde verhoudingen mogelijk zijn om onderling leningen aan te gaan tegen onzakelijk hoge rentes om verliezen in box 3 te creëren. De leningnemer heeft dan een laag of negatief werkelijk rendement, terwijl de leninggever maximaal voor het forfaitair berekende rendement wordt belast als de vordering bij hem eveneens in box 3 valt. Bij onzakelijke rentes, moet dus het bedrag van de aangegeven rente gelijk zijn aan de rente die tussen onafhankelijke derden zouden worden overeengekomen. Bij positieve correcties heeft de inspecteur de bewijslast.

De Kennisgroep onroerende zaken heeft een uitgebreide handreiking geschreven voor de beoordeling van leningen van familie voor de aanschaf van een woning. Zie hiervoor de handreiking [famieleningen op de Open Community Kennisgroep onroerende zaken](#) (map 'Memo's etc').

5.4 Vrijgestelde vorderingen

Als sprake is van gedefiscaliseerde vorderingen op grond van artikel 5.4 of artikel 5.4a Wet IB 2001 dan tellen deze niet mee voor het werkelijk rendement.

Door erfrecht kunnen schulden en vorderingen ontstaan, bijvoorbeeld als de wettelijke verdeling van toepassing is. Niet-opeisbare geldvorderingen op de langstlevende ouder behoren niet tot de bezittingen als deze krachtens erfrecht zijn ontstaan en worden genoemd in artikel 5.4 Wet IB 2001.

In artikel 5.4, lid 1, Wet IB 2001 worden vier situaties beschreven van vorderingen die onder de defiscalisering vallen. Het gevolg is dat de vordering (en de corresponderende schuld) niet in box 3 in aanmerking wordt genomen (gedefiscaliseerd).

Artikel 5.4a Wet IB 2001 bepaalt dat vorderingen tussen fiscaal partners en van minderjarige kinderen op hun ouders en de daarmee corresponderende schulden (vanaf 1 januari 2023) worden gedefiscaliseerd.

Hiermee wordt geregeld dat vorderingen tussen partners, bijvoorbeeld als gevolg van een verrekenbeding in de huwelijkse voorwaarden, niet in aanmerking worden genomen in box 3.

De vermogensbestanddelen van een minderjarig kind worden op grond van de huidige wetgeving toegerekend aan de ouder(s) die het gezag over het kind uitoefent/uitoefenen. In het geval van onderlinge vorderingen en schulden tussen de ouder en het kind zal de ouder daarom op basis van de huidige wetgeving zowel de vordering als de schuld in zijn eigen aangifte moeten opgeven. Deze vorderingen en schulden hoeven door de defiscalisering niet meer opgegeven te worden in de aangifte.